Prima instanță: Judecătoria Drochia, sediul Centru (judecător: Craveț Vl.)
dosarul nr.2a-362/2026

C U R T E A D E A P E L N O R D
Colegiul civil şi de contencios administrativ

D E C I Z I E

02 iulie 2026 mun.Bălți
Instanța compusă din:
Președintele completului Grosu Stanislav
Judecători Țihonschi Alina și Sajin Mariana
Grefier Dolghii Victoria

examinând în ședință publică, cererea de apel declarată de Plești Viorica prin intermediul avocatului Malesenco Dumitru împotriva hotărârii Judecătoriei Drochia (Sediul Central) din 12 februarie 2026,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Prisacari Ion către Plești Viorica, intervenient accesoriu Biroul Notarial „Bejan-Umanschi Marina" Drochia cu privire la declararea nedemnității succesorale a moștenitorului testamentar Plești Viorica și declararea nulă a testamentului nr.1-45 din 18.01.2022.

CONSTATĂ:

Pretenţiile reclamantului:

La data de 05.04.2022 reclamantul Prisăcari Ion a înaintat în instanța de judecată cerere de chemare în judecată împotriva lui Plești Viorica, intervenient accesoriu Biroul Notarial „Bejan-Umanschi Marina" Drochia cu privire la declararea nedemnității succesorale a moștenitorului testamentar Plești Viorica și declararea nulă a testamentului nr.1-45 din 18.01.2022.

În motivarea cererii reclamantul a indicat că, potrivit certificatului de deces seria DC-IV *****, sora reclamantului Prisăcari Ion, ***** a.n.***** a decedat la *****.

Până la survenirea decesului *****, a fost în relație de căsătorie cu Șciur Iurie care a durat până la divorțul din data de 27.04.2001, astfel divorțul fiind trecut în registrul actelor de stare civilă cu nr.77, respectiv revenind la numele de familie anterior căsătoriei, adică Prisăcari, copii din acest mariaj nu sunt.

Faptul că reclamantul Prisăcari Ion și cu defuncta ***** sunt frați, copiii părinților ***** și *****, se confirmă prin adeverințele de naștere a reclamantului și defunctei, nr.463383 și nr.860546 care au decedat și ei, astfel tata ***** la data de ***** și mama Prisăcari ***** la data de *****.

La data de 14.03.2022 reclamantul adresându-se la Notarul „Maria Mazur" de a fi perfectată pe numele său declarația notarială de acceptare a succesiunii averii surorii sale ***** I s-a comunicat că din numele defunctei pe numele Plești Viorica este autentificat testament cu nr. de înregistrare 1-45 din data de 18.01.2022 de către Notarul „Bejan – Umanschi Mariana" prin urmare Plești Viorica a fost numită moștenitor exclusive la tot patrimonial defunctei surorii sale.

În situația creată, în calitate de frate și unicul moștenitor legal al surorii sale defuncte consider emiterea în sarcina pârâtei a testamentului cu nr. de înregistrare 1-45 la data de 18.01.2022 de către Notarul „Bejan – Umanschi" a fost efectuat sau generat datorită ultimei dolosive a ultimei

prin determinarea surorii sale să semneze actul juridic favorabil pârâtei în pofida faptul că nu se leagă nici o relație cel puțin spiritual, fiind doar o chiriașă ce locuia în casa defunctei și nimic altceva.

În legătură cu aceasta, observând că pârâta Pleșca Viorica a intrat în mod ilegal în posesia, folosința și dispoziția bunurilor ce aparțin defunctei, testamentul întocmit pe numele pârâtei însă, testamentul întocmit pe numele pârâtei corespunde realității, de aceia la data de 23.03.2022 a întocmit o notificare pe numele pârâtei de a soluționa prezentele disensiuni în mod pașnic, însă cu părere de rău ultima nu a dat curs solicitărilor sale, fapt pentru ce consideră că, procedura prealabilă de a soluționa cauza pe cale amiabilă nu poate avea loc.

Consideră că, pârâta în mod intenționat, a atentat la ultima voință a surorii sale asupra acaparării patrimoniului ei deoarece nu are locuință (a locuit la defunctă în chirie) și loc permanent de trai, astfel ***** fiind în stare gravă internată în Spitalul raional IMSP „Nicolae Testimițeanu” din or.Drochia, datorită manoperelor frauduloase întrebuințate de către pârâta Pleșca Viorica sub diverse pretexte a convins-o pe sora reclamantului să încheie testament pe numele ultimei, manopere fără de care defuncta nu l-ar fi încheiat.

Analizând conținutul testamentul, consideră că este unul autentic, adică întocmit și autentificat de către notar.

Sub acest aspect, a supus analizării o condiție esențială asupra valabilității testamentului și anume existența viciilor de consimțământ, testamentul nu reflectă în mod nemijlocit voința reală a testatorului, fiind în acest sens întocmit prin șiretlicuri a căror soartă urmează a fi deconspirată și sancționată în strictă conformitate cu temeiurile de nulitate a actelor juridice civile.

Printre condițiile de valabilitate a consimțământului stipulate de Codul civil legiuitorul cere ca consimţământul să nu fie viciat, însă în prezenta cauză supusă examinării planează o serie de dubii imperioase și anume prezența în sarcina pârâtei Pleșca Viorica la perfectarea testamentului nr.1-45 din data de 18.01.2022 a viciului de consimțământ „Dolul” considerat datorită elementelor definitorii drept o eroare provocată și nu spontană cum ar fi eroare propriu zisă.

Prin urmare, defuncta ***** și-a creat o reprezentare falsă asupra împrejurărilor care au determinat la încheierea actului vizat în speță din cauza manopere frauduloase care au realizat intenționat de pârâta Pleșca Viorica, or ultima fiind într-o stare de sănătate gravă (internată în spital) era în imposibilitate să conștientizeze pe deplin de acțiunile sale cu privire la lăsarea moștenirii, fapt prin ce pârâta a și profitat invitând în acest sens Notarul „Bejan – Umanschi Marina” la sediul Spitalului raional Drochia în vederea perfectării în regim de urgență a testamentului luându-se în considerație starea de sănătate a defunctei care a decedat la data de ***** însă testamentul fiind încheiat la 18.01.2022, deci lucru anticipate și dolosive din partea pârâtei de a fi considerate moștenitor testamentar a averii totale a surorii reclamantului *****.

În desfășurarea acestor idei, potrivit pct.4.2 a prezentului testament s-a reține că, implicarea martorilor nu este impusă prin lege și nu este dorită, prin urmare, chiar dacă situația data nu este impusă prin lege, consideră că notarul la perfectarea testamentului ținând cont de situația de sănătate a defunctei ***** urma în mod rezonabil să invite și să certifice semnătura ultimei prin prezența martorilor în acest sens, or subsemnatul la acest capitol dispune de rezerve temeinice precum că, testamentul semnat de Valentina Prisăcari constituie ultima ei voință exprimată în fața notarului.

Mai mult ca atât, remarcă și faptul că, fiind fratele defunctei *****, cunoaște foarte bine că ea nu putea să scrie cu litere în grafia latină cum este scris numele și prenumele în testament, pe lângă cele menționate reclamantul are dubii rezonabile inclusive asupra semnăturii ei aplicată.

Totodată, toate cheltuielile pentru înmormântare au fost suportate de reclamant, prin urmare cum e posibil să fii moștenitor testamentar în condițiile în care ultima nici pe departe nu a contribuit cel puțin la memoria surorii reclamantului pe ultimul drum al vieții sale.

Reclamantul a solicitat declararea pârâtei Plești Viorica ca succesor nedemn; declararea nulității testamentului nr.1-45 din 18.01.2022 pe numele lui Plești Viorica autentificat de Biroul Notarial „Bejan-Umanschi Marina" Drochia , ca fiind afectat de vicii de consimțământ și încasarea din contul pârâtei a tuturor cheltuielilor de judecată.

Poziţia instanţei de fond:

Prin hotărârea judecătoriei Drochia (Sediul Central) din 12 februarie 2026, acțiunea civilă la cererea de chemare în judecată a lui Prisăcari Ion către Plești Viorica, intervenient accesoriu Biroul Notarial „Bejan-Umanschi Marina" Drochia cu privire la declararea nedemnității succesorale a moștenitorului testamentar Plești Viorica și declararea nulă a testamentului nr.1-45 din 18.01.2022 a fost admisă integral:

- ✓ S-a declarat pârâta Plești Viorica ca succesor nedemn;
- ✓ S-a declarat nulitatea testamentului nr.1-45 din 18.01.2022 pe numele lui Plești Viorica autentificat de Biroul Notarial „Bejan-Umanschi Marina" Drochia , ca fiind afectat de vicii de consimțământ;
- ✓ S-a încasat de la Plești Viorica, născută la *****, domiciliată *****, IDNP *****, în beneficiul lui Prisăcari Ion, născut la *****, domiciliat *****, IDNP *****, cheltuielile de judecată în sumă de 16750,00 /șaisprezece mii șapte sute cincizeci lei 00 bani/ lei (300,00 lei – taxa de stat + 14000,00 lei – serviciile avocatului + 2450,00 – cheltuieli pentru efectuarea expertizei).

Solicitarea apelantului:

La data de 06 martie 2026, Plești Viorica prin intermediul avocatului Malesenco Dumitru a depus apel nemotivat împotriva hotărârii instanței de fond, solicitând totodată casarea integrală a hotărârii judecătoriei Drochia (Sediul Central) din 12 februarie 2026 cu emiterea unei hotărâri noi prin care cererea de chemare în judecată înaintată de Prisacari Ion către Plești Viorica, intervenient accesoriu Biroul Notarial „Bejan-Umanschi Marina" Drochia cu privire la declararea nedemnității succesorale a moștenitorului testamentar Plești Viorica și declararea nulă a testamentului nr.1-45 din 18.01.2022 să fie respinsă.

Potrivit art.362 alin.(1) Cod de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

La caz, s-a stabilit cu certitudine că, dispozitivul hotărârii contestate cu apel a fost emis la data de 12.02.2026, iar cererea de apel nemotivată, a fost depusă la 09.03.2026 (f.d. 190) prin urmare în termenul prevăzut de lege, astfel că apelul depus de Plești Viorica prin intermediul avocatului Malesenco Dumitru se consideră înaintat în termenul prevăzut de lege.

Argumentele părţilor:

În motivarea apelului, apelantul a invocat faptul că soluția pronunțată de instanța de fond vădit nelegală și netemeinică și solicită casarea integrală a hotărârii atacate, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii civile, astfel cum a solicitat și prin apelul nemotivat.

În susținerea poziției sale, apelantul invocă faptul că prima instanță nu a realizat o delimitare riguroasă între faptele ce urmau a fi probate, normele juridice incidente și standardul probator necesar pentru a dispune o ingerință atât de gravă în materia devoluțiunii succesorale, precum excluderea de la moștenire a moștenitorului testamentar și desființarea unui testament autentic.

Acesta susține că, potrivit regulilor generale de procedură civilă, fiecărei părți îi revine obligația de a dovedi circumstanțele pe care își întemeiază pretențiile și obiecțiile, iar instanța are

obligația de a determina exact circumstanțele relevante pentru justa soluționare a pricinii. În opinia apelantului, în speță, sarcina probei care revenea reclamantului a fost înlocuită, în fapt, printr-un ansamblu de presupuneri, deducții și aprecieri speculative, incompatibile cu exigențele art. 118 CPC și cu motivele de casare prevăzute de art. 386 CPC.

Apelantul afirmă că instanța de fond a preluat aproape integral narațiunea reclamantului cu privire la pretinsul caracter „dolosiv", „fraudulos" și „intenționat" al conduitei lui Pleşca Viorica, fără a stabili, prin probe veridice, pertinente, concludente și suficiente, existența unor acte concrete de dol sau violență, în sensul strict cerut de norma de drept material privind excluderea de la moștenire.

În acest sens, apelantul susține că, pentru declararea nedemnității succesorale, nu este suficientă existența unei stări conflictuale între rude, a unor bănuieli privind apropierea de testator, a unor suspiciuni cu privire la interesul patrimonial al beneficiarului testamentului sau a unor aprecieri morale negative asupra conduitei acestuia. Potrivit acestuia, era necesar ca instanța să stabilească cu precizie în ce au constat manoperele dolosive imputate apelantei, când au fost săvârșite, prin ce mijloace, în ce împrejurări, care a fost conținutul lor concret și, mai ales, în ce mod determinant acestea au alterat sau substituit voința testatoarei la momentul întocmirii testamentului.

Apelantul relevă că hotărârea atacată nu individualizează un asemenea lanț factual și cauzal, operând mai curând cu formule generale și suspiciuni transformate în concluzii, ceea ce, în opinia sa, nu satisface nici exigențele dreptului material și nici pe cele ale probațiunii judiciare. Acesta consideră că a confunda suspiciunea cu proba și conflictul familial cu dolul determinant echivalează cu o aplicare extensivă și nepermisă a cauzelor de excludere succesorală.

Totodată, apelantul susține că instanța de fond a făcut o valorificare eronată și excesivă a raportului de expertiză psihiatrică, atribuindu-i o forță demonstrativă pe care, din chiar formularea reținută în hotărâre, acesta nu o are. În particular, apelantul arată că, în măsura în care expertul a indicat că preparatele administrate „puteau influența" capacitatea de conștientizare și dirijare a acțiunilor, această concluzie reprezintă una de posibilitate, probabilitate sau potențial impact și nu o constatare categorică și definitivă a lipsei discernământului juridic exact la data de 18.01.2022.

În opinia apelantului, instanța a convertit în mod nejustificat o ipoteză medicală într-o certitudine juridică, reținând că s-ar fi stabilit „cu certitudine" imposibilitatea defunctei de a încheia acte juridice și de a aprecia efectele acestora. Acesta consideră că o asemenea trecere de la posibil la cert, fără o argumentare suplimentară și fără corelarea concluziei expertale cu celelalte probe administrate în cauză, denotă o apreciere arbitrară a materialului probator.

Apelantul mai invocă faptul că Codul de procedură civilă prevede expres că raportul de expertiză nu este obligatoriu pentru instanță și că acesta urmează a fi apreciat potrivit regulilor generale privind aprecierea probelor. În cazul în care raportul nu este suficient de clar, este incomplet sau ridică dubii serioase, instanța are la dispoziție mecanismul expertizei suplimentare ori repetate. În opinia apelantului, în loc să clarifice eventualele incertitudini printr-un demers probatoriu riguros, instanța a suplinit lipsa de certitudine a raportului prin propria concluzie absolută, fapt care afectează grav temeinicia hotărârii.

De asemenea, apelantul susține că prima instanță a omis să valorifice în mod adecvat natura juridică a testamentului contestat, în calitate de act autentic notarial, precum și prezumția de autenticitate care însoțește actele emise de autorități și persoane cu funcție de răspundere în limitele competenței acestora.

Acesta invocă faptul că, în materia probelor scrise, Codul de procedură civilă consacră prezumția de autenticitate a documentelor emise de autorități și de persoane oficiale, iar înlăturarea forței lor probante impune o analiză strictă, individualizată și întemeiată pe elemente serioase, și nu pe simple dubii generale.

În acest context, apelantul susține că din hotărârea atacată nu rezultă o examinare efectivă a împrejurărilor concrete ale autentificării testamentului, respectiv dacă notarul a discutat personal cu testatoarea, dacă a verificat identitatea acesteia, dacă a apreciat capacitatea sa de înțelegere a conținutului actului, dacă au existat impedimente materiale la citire sau semnare și în ce au constat exact acestea.

Prin urmare, apelantul consideră că instanța a desființat efectele unui act autentic fără a răsturna, printr-un probatoriu suficient și riguros, prezumția de regularitate și autenticitate de care acesta beneficiază. În opinia sa, o asemenea abordare slăbește nepermis securitatea circuitului civil și transformă actul autentic într-un înscris lipsit de stabilitate juridică, contrar logicii regimului notarial și procesual al probelor scrise.

În continuare, apelantul susține că hotărârea contestată amestecă, fără delimitări conceptuale și juridice clare, trei instituții distincte: nedemnitatea succesorală a moștenitorului testamentar, nulitatea sau anulabilitatea dispoziției testamentare și pretinsa incapacitate a testatoarei de a încheia acte juridice.

Acesta consideră că fiecare dintre aceste instituții presupune premise proprii, un obiect de probă distinct și consecințe juridice specifice. Astfel, nedemnitatea succesorală privește conduita moștenitorului și presupune demonstrarea unui comportament grav, tipizat de lege; nulitatea sau anulabilitatea testamentului pentru vicii de consimțământ privește formarea voinței juridice a testatorului și impune stabilirea exactă a erorii, dolului, constrângerii sau a altui viciu incident; iar lipsa discernământului reclamă dovedirea incapacității concrete a persoanei de a înțelege semnificația actului și efectele sale juridice la momentul întocmirii acestuia.

În opinia apelantului, în hotărârea atacată aceste planuri sunt suprapuse și tratate cumulativ, fără ca instanța să indice distinct care este fundamentul juridic exact al fiecărei concluzii și în ce mod este dovedită fiecare premisă legală în parte. Acesta susține că o asemenea confuzie între instituții conduce inevitabil la aplicarea eronată a dreptului material și la imposibilitatea exercitării unui control judiciar efectiv în apel, întrucât partea nu poate identifica în mod clar rațiunea juridică autonomă a fiecărei soluții pronunțate.

Apelantul mai invocă faptul că referirea instanței la dispozițiile referitoare la testamentul persoanei cu deficiențe fizice sau analfabete și la martorii testamentului nu este susținută de constatări factuale ferme și individualizate. Potrivit acestuia, simpla afirmație a reclamantului că defuncta „nu putea să scrie cu litere în grafia latină” sau existența unor „dubii rezonabile inclusiv asupra semnăturii” nu este suficientă, în sine, pentru activarea automată a regimului juridic special prevăzut de Codul civil pentru persoanele care nu pot citi, nu pot semna ori au anumite deficiențe fizice relevante.

În acest sens, apelantul susține că, pentru aplicarea acestor dispoziții, instanța trebuia să stabilească în mod concret și neechivoc dacă testatoarea se afla, la data autentificării, într-una dintre situațiile strict reglementate de lege, dacă nu putea citi textul testamentului, dacă nu îl putea semna, dacă se impunea participarea martorilor și dacă notarul a omis o formalitate esențială.

Acesta relevă că hotărârea nu dezvoltă un asemenea raționament probator și juridic, ci reproduce textele legale fără a demonstra incidența lor efectivă în fapt. În opinia apelantului, reproducerea abstractă a normei nu echivalează cu aplicarea corectă a acesteia, iar aplicarea unei

dispoziții legale în absența premiselor factuale care o activează reprezintă, în sensul art. 387 CPC, o aplicare eronată a dreptului material.

Sub aspectul motivării hotărârii, apelantul susține că aceasta este afectată și de nerespectarea exigențelor de motivare judiciară. În acest sens, invocă jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, potrivit căreia art. 6 § 1 din Convenție obligă instanțele să indice motivele pe care își întemeiază soluțiile într-o manieră care să permită părților să înțeleagă de ce argumentele lor au fost admise sau respinse, fără a fi necesar, însă, un răspuns detaliat la fiecare susținere.

Apelantul consideră că, în aceeași logică, o hotărâre trebuie să fie coerentă, inteligibilă și lipsită de contradicții interne semnificative. Or, în speță, acesta identifică mai multe asemenea contradicții: pe de o parte, instanța pare să se întemeieze pe existența unui act autentic notarial, iar, pe de altă parte, îl înlătură fără o demolare juridică și probatorie suficientă a acestuia; pe de o parte, utilizează formule de posibilitate desprinse din raportul de expertiză, iar, pe de altă parte, formulează concluzii de certitudine; iar, pe de o parte, evocă „admiterea parțială”, în timp ce, pe de altă parte, raționamentul utilizat susține, în esență, admiterea tuturor capetelor principale.

În opinia apelantului, aceste oscilații afectează previzibilitatea hotărârii și demonstrează că motivarea acesteia nu întrunește standardul minim de claritate și coerență impus atât de normele procesuale interne, cât și de art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului.

În consecință, apelantul susține că, din ansamblul hotărârii atacate, rezultă că prima instanță nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, a considerat dovedite împrejurări care nu au fost probate prin mijloace veridice și suficiente, a formulat concluzii care nu decurg logic din materialul probator administrat și a aplicat eronat normele de drept material referitoare la excluderea de la moștenire.

La data de 15.06.2026, intervenientul accesoriu Biroul Notarial „Bejan-Umanschi Marina” a depus referință prin care a pledat pentru admiterea cererii de apel, casarea integrală a hotărârii Judecătoriei Drochia (Sediul Central) din 12 februarie 2026 și emiterea unei hotărâri noi prin care acțiunea urmează să fie respinsă integral.

În susținerea poziției sus-menționate, intervenientul accesoriu a indicat despre faptul formularea acțiunii în anulare de către intimat este confuză, întrucât, pe de o parte, acesta susține că testamentul nu ar fi fost semnat de testatoare, aspect care, în opinia sa, ar constitui un temei de nulitate absolută, iar, pe de altă parte, invocă existența unui viciu de consimțământ al testatoarei, constând în „manopere frauduloase” și „șiretlicuri” din partea intimatei față de testatoare, ceea ce ar constitui un temei de nulitate relativă. În opinia intervenientului accesoriu, natura nulității invocate de intimat nu este clară. Cu toate acestea, acesta susține că se va expune asupra fondului alegațiilor formulate de intimat.

Intervenientul accesoriu relatează că, la data de 18 ianuarie 2022, în biroul său notarial s-a prezentat apelanta, comunicând că o doamnă are nevoie de întocmirea unui testament pe numele apelantei, întrucât aceasta din urmă este unica persoană care are grijă de ea. Apelanta ar fi declarat că testatoarea nu are copii și nici soț care să aibă grijă de ea.

În aceste circumstanțe, intervenientul accesoriu susține că a insistat să discute telefonic cu testatoarea, pentru a se asigura că aceasta are într-adevăr intenția de a întocmi un testament. Potrivit acestuia, în cadrul discuției telefonice, testatoarea i-a comunicat că dorește să întocmească testamentul pe numele apelantei, întrucât nu are copii, nu are soț și nu există o altă persoană care să o ajute, apelanta fiind cea care o ajută peste tot. Totodată, testatoarea i-ar fi comunicat că medicul i-a spus că nu mai are mult timp de trăit și că suferă de cancer.

Intervenientul accesoriu susține că, în cadrul aceleiași discuții telefonice, testatoarea l-a rugat să se deplaseze la spital, comunicându-i că are nevoie și de întocmirea unei procuri pe numele apelantei, pentru ca aceasta să poată primi de la Institutul Oncologic din Chișinău medicamentele necesare, pe care testatoarea nu le-ar fi putut lua personal. Aceasta ar fi explicat că nimeni nu s-a oferit să îi aducă medicamentele din Chișinău la Drochia, iar medicamentele se eliberează personal rudelor sau altor persoane în baza unei procuri. Testatoarea ar fi declarat, de asemenea, că nimeni altcineva nu dorește să se deplaseze la Chișinău pentru a-i aduce medicamentele.

În continuare, intervenientul accesoriu susține că a pregătit proiectele testamentului și procurii la biroul notarial, după care le-a luat cu sine la spital, unde a verificat încă o dată, personal, starea testatoarei și intențiile reale ale acesteia, procedând ulterior la autentificarea, semnarea și înregistrarea actelor.

Potrivit intervenientului accesoriu, la spital testatoarea a ieșit personal și de sine stătător în sala unde bolnavii luau masa. Aceasta era o încăpere formată din două camere alăturate, unite printr-o singură ușă. În prima încăpere se aflau o masă, două fotolii și câteva scaune, loc în care ar fi fost semnate testamentul și procura, iar în cea de-a doua se aflau mai multe mese, unde, potrivit intervenientului accesoriu, bolnavii luau masa.

Intervenientul accesoriu susține că testatoarea era adecvată și că, dacă s-ar fi prezentat la biroul notarial în orele obișnuite de primire, nu ar fi existat niciun semn care să indice starea sa de boală. Acesta afirmă că testatoarea arăta și vorbea ca o persoană normală și sănătoasă și că nu prezenta aspectul unei persoane neputincioase, imobilizate la pat, incapabile să se deplaseze singură, să vorbească sau să mănânce fără ajutorul unei terțe persoane.

În acest context, intervenientul accesoriu menționează că, în practica sa de notar, a interacționat cu numeroase persoane aflate în asemenea stări și consideră că poate face diferența dintre o persoană neputincioasă și una care este în măsură să-și exprime liber și conștient voința. Acesta afirmă că, în cazurile în care a constatat că o persoană nu este în stare să-și exprime consimțământul, nu vorbește suficient de clar pentru a putea fi înțeleasă, nu dispune de discernământ sau nu are o gândire lucidă, a refuzat, în calitate de notar, autentificarea și perfectarea actelor.

Intervenientul accesoriu susține că, de fiecare dată când are dubii cu privire la consimțământul și discernământul unei persoane, în calitate de notar întreprinde măsuri suplimentare pentru stabilirea acestor aspecte și că se bucură de o reputație profesională ireproșabilă.

Acesta mai relatează că, în spital, sora de gardă a deschis ușa pentru ca el să poată intra în secție, după care a plecat să o cheme pe testatoare din cameră. Potrivit intervenientului accesoriu, testatoarea a venit personal în încăperea alăturată sălii unde bolnavii luau masa, fără a fi ajutată de cineva pentru a se deplasa sau pentru a intra în sală, astfel încât nu era necesară intrarea notarului în salonul în care se aflau bolnavii imobilizați la pat.

Intervenientul accesoriu susține că, discutând cu testatoarea și asigurându-se că aceasta dorește să întocmească testamentul pe numele apelantei, i-a citit testamentul, i-a explicat efectul juridic al documentului și faptul că întreaga avere urma să fie primită de apelantă, după care i-a propus să semneze dacă este de acord.

Potrivit acestuia, testatoarea l-a întrebat în ce limbă să scrie, în grafie latină sau cu litere chirilice, întrucât putea scrie în ambele moduri. Intervenientul accesoriu susține că i-a comunicat să procedeze după cum dorește, iar testatoarea a declarat că testamentul este întocmit în limba română și că îl va semna în limba română. Ulterior, în mod similar, ar fi fost autentificată și procura pentru primirea medicamentelor.

Intervenientul accesoriu afirmă că, pe parcursul discuțiilor purtate cu testatoarea, nu a fost prezentă nicio persoană străină și că nu a avut nicio suspiciune că aceasta ar fi victima vreunei escrocherii sau captații. Dimpotrivă, testatoarea însăși i-ar fi explicat că apelanta este unica persoană care o îngrijește și că are o intenție fermă de a-i lăsa întreaga avere.

În opinia intervenientului accesoriu, nu există o logică potrivit căreia testatoarea ar fi fost victima unei captații sau a unui dol, întrucât aceasta știa că urmează să decedeze într-un timp relativ scurt. Acesta susține că testatoarea nu mai depindea de întreținerea viitoare din partea apelantei, ci avea o intenție clară de a face o liberalitate în semn de mulțumire pentru eforturile depuse anterior de apelantă.

Intervenientul accesoriu consideră că și faptul că apelanta a fost persoana care s-a prezentat la biroul notarial pentru a iniția procedura de autentificare este explicabil prin împrejurarea că testatoarea era internată în spital. Potrivit acestuia, din discuția telefonică ulterioară a rezultat că testatoarea i-a dat apelantei indicația de a găsi un notar dispus să efectueze autentificarea în afara biroului notarial.

Acesta invocă și circumstanțele epidemiologice existente în luna ianuarie 2022, respectiv perioada de vârf a variantei Omicron a virusului Covid-19, care implica riscuri majore de interacțiune cu persoane străine și de acces în instituțiile medicale. În opinia sa, pentru o persoană bolnavă de cancer, infectarea cu Covid-19 presupunea riscuri majore, fiind astfel explicabilă lipsa deplasării testatoarei în căutarea unui notar. Intervenientul accesoriu menționează, de asemenea, că era vaccinat împotriva virusului Covid-19 și deținea certificatul corespunzător.

În continuare, intervenientul accesoriu susține că, în calitate de notar, consideră că este îndatorirea sa, precum și a instanței, să se asigure că ultima voință a testatoarei este respectată, chiar dacă aceasta nu este pe placul unor rude. În acest context, invocă principiul libertății testamentare consacrat de Codul civil al Republicii Moldova și garantarea dreptului la moștenire prin art. 46 din Constituția Republicii Moldova.

Potrivit intervenientului accesoriu, în speță testatoarea era liberă în comunicare și avea o intenție testamentară clar formată.

Intervenientul accesoriu susține că intimatul recunoaște faptul că legea nu impune atragerea martorilor la autentificarea testamentului, însă consideră, în același timp, că notarul „urma în mod rezonabil să invite” martori și invocă existența unor „rezerve temeinice”.

În opinia intervenientului accesoriu, asemenea susțineri nu au suport legal, iar rezervele unor terțe persoane cu privire la libertatea testamentară sunt irelevante. Acesta consideră, dimpotrivă, că tocmai asemenea măsuri, sugerate ulterior de intimat, ar fi putut restrânge libertatea testamentară a testatoarei.

Intervenientul accesoriu invocă în acest sens principiul secretului testamentului, prevăzut de art. 2193 din Codul civil, precum și dispozițiile art. 3 alin. (1) enunțul 2 din Legea nr. 246 din 15 noiembrie 2018 privind procedura notarială, potrivit cărora, în cazul în care actul notarial este întocmit în afara sediului biroului notarului, solicitantul actului notarial este obligat să asigure condițiile necesare pentru păstrarea confidențialității.

Totodată, intervenientul accesoriu invocă prevederile art. 3 alin. (3) din aceeași lege, potrivit cărora terțele persoane pot asista la întocmirea actului notarial dacă solicitantul actului notarial a solicitat acest fapt prin cerere, iar în asemenea cazuri notarul stabilește identitatea terților și le solicită depunerea declarației de confidențialitate.

Întrucât testatoarea nu ar fi solicitat prezența vreunei persoane la autentificarea testamentului, intervenientul accesoriu consideră că, în calitate de notar, ar fi încălcat legea dacă ar fi procedat în maniera sugerată ulterior de intimat.

În continuare, acesta consideră că poziția intimatului este contradictorie, întrucât, dacă testatoarea, după cum se pretinde, nu avea discernământ, nu ar exista rațiune pentru autentificarea testamentului în prezența unui martor. În opinia intervenientului accesoriu, această contradicție internă în susținerile intimatului denotă nemulțumirea acestuia față de rezultatul devoluțiunii succesorale și dezacordul cu ultima voință a testatoarei.

Intervenientul accesoriu susține că testatoarea era o persoană educată și că aceasta i-a declarat notarului că poate scrie atât în alfabetul chirilic, cât și în cel latin. Potrivit acestuia, cu respectarea regulilor aplicabile, testatoarea și-a scris singură numele și a semnat testamentul.

Acesta consideră că pretinsele „dubii rezonabile” invocate de intimat cu privire la scrisul și semnătura testatoarei nu au un substrat rezonabil, întrucât intimatul nu a anexat mostre ale scrisului apelantei pentru a-și justifica aceste dubii.

În final, intervenientul accesoriu invocă dispozițiile art. 118 din Codul de procedură civilă și susține că sarcina prezentării probelor privind pretinsa falsitate a scrisului și semnăturii revine intimatului. În opinia acestuia, în afară de nemulțumirea intimatului, cererea de chemare în judecată nu conține probe concludente în acest sens.

Intervenientul accesoriu susține că intimatul pare să invoce existența unui viciu de discernământ al testatoarei, afirmând că aceasta, fiind într-o stare gravă de sănătate și internată în spital, s-ar fi aflat în imposibilitatea de a-și conștientiza pe deplin acțiunile cu privire la lăsarea moștenirii.

În raport cu această susținere, intervenientul accesoriu afirmă că, în calitate de notar care a comunicat cu testatoarea atât telefonic, cât și personal, a constatat că aceasta avea o gândire limpede și era fermă în dorința de a institui apelanta în calitate de moștenitor unic.

Acesta susține că starea gravă de sănătate și internarea în spital nu pot fi echivalate, prin ele însele, cu lipsa discernământului și consideră că, în momentul întocmirii testamentului, testatoarea era capabilă să comunice, să-și exprime voința și să înțeleagă natura actului juridic pe care îl încheia.

Totodată, intervenientul accesoriu susține că, în cazul în care instanța ar avea dubii cu privire la discernământul testatoarei, acest aspect ar putea fi clarificat prin audierea medicului care a tratat-o pe aceasta, precum și a surorii de gardă, persoane care ar putea oferi informații relevante cu privire la starea testatoarei la momentul întocmirii testamentului.

În concluzie, intervenientul accesoriu consideră că testamentul a fost întocmit în condițiile unei voințe testamentare clare și liber exprimate a testatoarei, că aceasta a fost în măsură să înțeleagă efectele juridice ale actului și că nu există temeiuri pentru a se concluziona că testamentul ar fi fost rezultatul unei captații, al unui dol sau al lipsei discernământului. Acesta susține că procedura de autentificare a fost realizată cu verificarea intenției testatoarei și în condiții care au permis acesteia să-și exprime liber ultima voință.

În cadrul ședințelor de examinarea fondului cauzei în instanța de apel, reprezentantul apelantei Pleșca Viorica, avocatul Malesenco Dumitru a pledat pentru casarea integrală a hotărârii judecătoriei Drochia (Sediul Central) din 12 februarie 2026 cu emiterea unei hotărâri noi prin care cererea de chemare în judecată înaintată de Prisacari Ion către Pleșca Viorica, intervenient accesoriu Biroul Notarial „Bejan-Umanschi Marina” Drochia cu privire la declararea nedemnității succesorale a moștenitorului testamentar Pleșca Viorica și declararea

nulă a testamentului nr.1-45 din 18.01.2022 să fie respinsă. Totodată, a susținut că testamentul are valoare.

Intimatul Prisăcari Ion cât și reprezentantul acestuia, avocatul Ababei Lilia, cât și intervenientul accesoriu Biroul Notarial „Bejan-Umanschi Marina", fiind înștiințați legal despre examinarea cauzei civile în ordine de apel (f.d. 216; 217; 218), la ședința de judecată nu s-au prezentat, nu au anunțat motivele imposibilității prezenței sale. În conformitate cu dispozițiile art. 379 alin. (2) Cod Procedură Civilă, neprezentarea în şedinţa de judecată a apelantului sau a intimatului, a reprezentanţilor acestora, precum şi a unui alt participant la proces, citaţi legal despre locul, data şi ora şedinţei, nu împiedică judecarea apelului. În circumstanțele descrise, Colegiul a stabilit oportun examinarea cauzei civile în lipsa părților neprezente la proces.

Aprecierea instanţei de apel:

Analizând legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces, a materialelor din dosar, Colegiul civil consideră că apelul urmează a fi admis iar hotărârea casată parțial cu emiterea unei noi hotărâri din următoarele considerente.

Conform art.385 lit. c) Cod de procedură civilă, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul şi să caseze integral sau parţial hotărârea primei instanţe, emițând o nouă hotărâre.

Conform art.386 alin. 1 Cod de procedură civilă, hotărârea primei instanţe se casează sau se modifică de instanţa de apel dacă:

a) circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei nu au fost constatate şi elucidate pe deplin;

b) circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei, pe care prima instanţă le consideră constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice şi suficiente;

c) concluziile primei instanţe, expuse în hotărâre, sunt în contradicţie cu circumstanţele cauzei;

d) normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat.

Conform art. 373 Cod de procedura civilă, (1) instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanţă. (2) În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participantii la proces. (3) În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanta de apel se pronunța în fond, numai în temeiul celor invocate în prima instanța. (5) Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. (6) Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situație mai dificilă decât aceea din hotărârea atacată cu apel, cu excepția cazurilor când consimte și când hotărârea este atacată și de alţi participanti la proces.

Prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instante, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar invocate de părți și este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În cadrul examinării cauzei, Colegiul Civil a constatat că la data de 05.04.2022 reclamantul Prisăcari Ion a înaintat în instanța de judecată cerere de chemare în judecată împotriva lui Pleșca Viorica, intervenient accesoriu Biroul Notarial "Bejan-Umanschi Marina" Drochia cu privire la

declararea nedemnității succesorale a moștenitorului testamentar Plești Viorica și declararea nulă a testamentului nr.1-45 din 18.01.2022.

În cererea de chemare în judecată reclamantul a solicitat declararea pârâtei Plești Viorica ca succesor nedemn; declararea nulității testamentului nr.1-45 din 18.01.2022 pe numele lui Plești Viorica autentificat de Biroul Notarial „Bejan-Umanschi Marina" Drochia, ca fiind afectat de vicii de consimțământ și încasarea din contul pârâtei a tuturor cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat, că, potrivit certificatului de deces seria DC-IV ***** se reține că sora reclamantului Prisăcari Ion, ***** a.n.***** a decedat la *****.

Până a survenit decesul lui ***** a fost în relație de căsătorie cu Șciur Iurie care a durat până la divorțul din data de 27.04.2001, astfel divorțul fiind trecut în registrul actelor de stare civilă cu nr.77, respectiv revenind la numele de familie anterior căsătoriei, adică Prisăcari, copii din acest mariaj nu sunt.

Faptul că reclamantul Prisăcari Ion și cu defuncta ***** sunt frați, copiii părinților ***** și ***** se confirmă prin adeverințele de naștere a reclamantului și defunctei, nr.463383 și nr.860546 care au decedat și ei, astfel tata ***** la data de ***** și mama ********** la data de *****.

La data de 14.03.2022 reclamantul adresându-se la Notarul „Maria Mazur" de a fi perfectată pe numele său declarația notarială de acceptare a succesiunii averii surorii sale ***** I s-a comunicat că din numele defunctei pe numele Plești Viorica este autentificat testament cu nr. de înregistrare 1-45 din data de 18.01.2022 de către Notarul „Bejan – Umanschi Mariana" prin urmare Plești Viorica a fost numită moștenitor exclusiv la tot patrimoniul defunctei surorii sale.

Prin hotărârea judecătoriei Drochia sediul Central, cererea de chemare în judecată înaintată de Prisacari lon către Plești Viorica, intervenient accesoriu Biroul Notarial „Bejan-Umanschi Marina" Drochia cu privire la declararea nedemnității succesorale a moștenitorului testamentar Plești Viorica și declararea nulă a testamentului nr.1-45 din 18.01.2022 a fost admisă.

S-a declarat pârâta Plești Viorica ca succesor nedemn, fiind declarată nulitatea testamentului nr.1-45 din 18.01.2022 pe numele lui Plești Viorica autentificat de Biroul Notarial „Bejan-Umanschi Marina" Drochia , ca fiind afectat de vicii de consimțământ.

S-a încasat de la Plești Viorica, născută la *****, domiciliată *****, IDNP *****, în beneficiul lui Prisăcari Ion, născut la *****, domiciliat *****, IDNP *****, cheltuielile de judecată în sumă de 16750,00 /șaisprezece mii șapte sute cincizeci lei 00 bani/ lei (300,00 lei – taxa de stat + 14000,00 lei – serviciile avocatului + 2450,00 – cheltuieli pentru efectuarea expertizei).

Colegiul Civil reține că, concluziile instanței de fond raportate la speța în cauză denotă un caracter eronat, fiind emise în contrariu cu legea pertinentă ce guvernează cu raportul juridic dedus judecății, iar concluziile primei instanţe, expuse în hotărâre, sunt în contradicţie cu circumstanțele cauzei.

Totodată normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, fapt ce constituie temei de casare.

În aceste circumstanțe, Colegiul civil constată că soluția instanței de fond privind declararea pârâtei Plești Viorica drept succesor nedemn a fost pronunțată cu aplicarea eronată a normelor de drept material motiv pentru care hotărârea urmează a fi casată în această parte, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a capătului de cerere respectiv, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu prevederile art. 2169 Cod civil al RM (1) O persoană este exclusă de la moștenire în următoarele cazuri:

a) dacă l-a omorât pe cel care a lăsat moștenirea sau a săvârșit o tentativă de a-l omorî;

b) dacă intenționat și ilegal l-a împiedicat pe cel care a lăsat moștenirea să întocmească sau să revoce o dispoziție testamentară;

c) dacă prin dol sau violență l-a determinat pe cel care a lăsat moștenirea să întocmească sau să revoce o dispoziție testamentară;

d) dacă în mod intenționat și ilegal a ascuns, a alterat, a distrus sau a falsificat o dispoziție testamentară a celui care a lăsat moștenirea.

Potrivit articolului 5 alin. (1) Cod de procedură civilă declară, că orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanța judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.

Conform art. 2172 alin. (1) Cod civil, prin acțiunea în anulare se cere declararea moștenitorului ca fiind nedemn.

Potrivit art. 2170 alin. (1) Cod civil, lipsirea de dreptul de moștenire a persoanei nedemne se face prin anularea dobândirii moștenirii de către aceasta.

Din interpretarea dispozițiilor citate rezultă că, pentru declararea unei persoane drept succesor nedemn în temeiul art. 2169 alin. (1) lit. c) Cod civil, reclamantul are obligația de a dovedi existența unor acțiuni dolosive sau exercitarea violenței asupra testatorului, precum și legătura de cauzalitate dintre aceste acțiuni și întocmirea ori revocarea dispoziției testamentare. Lipsa dovedirii oricăruia dintre aceste elemente exclude aplicarea sancțiunii nedemnității succesorale.

Colegiul civil reține că în cauză nu au fost stabilite fapte concrete care să demonstreze că pârâta Plesca Viorica, prin dol sau violență, a determinat testatoarea să întocmească testamentul, condiție esențială pentru aplicarea sancțiunii nedemnității succesorale prevăzute de art. 2169 alin. (1) lit. c) Cod civil.

În lipsa dovedirii acestor împrejurări, cererea privind declararea pârâtei drept succesor nedemn urmează a fi respinsă ca neîntemeiată.

Totodată, respingerea cererii privind declararea succesorului nedemn nu conduce, prin ea însăși, la concluzia valabilității testamentului, întrucât valabilitatea acestuia constituie un capăt de cerere distinct și urmează a fi analizată prin prisma condițiilor generale de valabilitate ale actului juridic civil și a normelor speciale aplicabile testamentului.

Prin urmare, chiar dacă nu s-a demonstrat că Plesca Viorica a determinat-o prin dol sau violență pe testatoare să întocmească testamentul, această concluzie nu exclude verificarea autonomă a condiției privind existența discernământului testatoarei, întrucât aceasta constituie o condiție distinctă a valabilității consimțământului.

Cu referire la nulitatea testamentului 1-45 din 18.01.2022, Colegiul civil reține că soluția instanței de fond în partea anulării testamentului este corectă sub aspectul rezultatului la care a ajuns, însă motivarea acesteia este deficitară, întrucât judecătorul fondului nu a analizat circumstanțele cauzei prin prisma dispozițiilor legale ce reglementează condițiile generale de valabilitate ale actului juridic civil și ale consimțământului, limitându-se la examinarea instituției nedemnității succesorale.

În conformitate cu prevederile art.308 Cod civil: Actul juridic civil este manifestarea de către persoane fizice şi juridice a voinţei îndreptate spre naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice civile.

Conform art.2191 Cod civil al Republicii Moldova: Testamentul este actul unilateral, personal şi revocabil prin care o persoană, numită testator, dispune, în una dintre formele cerute de lege, pentru timpul când nu va mai fi în viaţă.

Rezultă că testamentul este, prin natura sa juridică, un act juridic civil unilateral, fiind supus atât dispozițiilor speciale privind testamentul, cât și regulilor generale referitoare la valabilitatea actelor juridice civile, în măsura în care legea nu prevede altfel.

Fiind un act juridic civil unilateral, testamentul produce efecte juridice numai dacă sunt întrunite condițiile generale de valabilitate ale actului juridic, precum și cerințele speciale instituite de lege pentru această categorie de acte.

În conformitate cu prevederile art. 312 Cod civil: (1) Consimțământ este manifestarea, exteriorizată, de voinţă a persoanei de a încheia un act juridic.

(2) Consimţământul este valabil dacă provine de la o persoană cu discernământ, este exprimat cu intenţia de a produce efecte juridice şi nu este viciat.

Din conținutul normei citate rezultă că existența unui consimțământ valabil constituie o condiție esențială de valabilitate a oricărui act juridic civil. Prin urmare, pentru ca testamentul să producă efecte juridice, manifestarea de voință a testatorului trebuie să provină de la o persoană cu discernământ, să fie exprimată în mod liber, cu intenția de a produce efecte juridice și să nu fie afectată de vicii de consimțământ.

Potrivit raportului de expertiză judiciară nr.202637A0024 din 27.01.2026 emisă de expertul judiciar psihiatru Negara Corneliu, în concluzie s-a constatat că în perioada indicată, pacienta ***** era în stare gravă în instituție medicală fiindu-i administrate preparate antalgice (Tramadol și Fentanil), cu efect sedativ și manifestări confuzionale, ce puteau influența capacitatea de conștientizare și dirijare a acțiunilor sale.

***** nu era în stare să încheie acte juridice și să aprecieze efectele juridice ale acestora la data de 18.01.2022 /f.d.131-136/.

Raportând concluziile raportului de expertiză judiciară la dispozițiile art. 312 Cod civil, Colegiul civil reține că, la data autentificării testamentului, ***** nu dispunea de discernământul necesar exprimării unui consimțământ valabil, nefiind în stare să încheie acte juridice și să aprecieze efectele juridice ale acestora.

În asemenea circumstanțe, manifestarea de voință a testatoarei nu întrunea condițiile generale de valabilitate ale actului juridic civil, întrucât nu provenea de la o persoană aptă să înțeleagă semnificația și efectele juridice ale declarației sale de voință.

Prin urmare, Colegiul civil concluzionează că testamentul autentificat la 18 ianuarie 2022 este afectat de un viciu esențial al consimțământului, ceea ce atrage nulitatea acestuia, independent de existența sau inexistența temeiurilor pentru declararea succesorului nedemn.

Colegiul nu poate reține critica apelantului potrivit căreia raportul de expertiză ar conține exclusiv o concluzie ipotetică. Referirea expertului la faptul că preparatele administrate puteau influența capacitatea de conștientizare și dirijare a acțiunilor testatoarei constituie o explicație a factorilor medicali relevanți, însă concluzia finală a raportului, formulată în urma examinării documentației medicale disponibile, este că la data de 18.01.2022 testatoarea nu era în stare să încheie acte juridice și să aprecieze efectele juridice ale acestora.

Prin urmare, instanța nu a transformat o simplă probabilitate medicală într-o concluzie juridică, ci a apreciat concluzia finală a expertului împreună cu celelalte circumstanțe ale cauzei.

Totodată caracterul autentic al testamentului nu exclude verificarea judiciară a condițiilor de valabilitate ale consimțământului testatoarei.

Împrejurarea că testamentul a fost autentificat de notar constituie un element relevant pentru aprecierea regularității formale a actului și a procedurii notariale, însă nu împiedică instanța, în cadrul acțiunii deduse judecății, să verifice existența discernământului testatoarei la momentul întocmirii testamentului.

În speță, desființarea efectelor testamentului nu este întemeiată pe simple dubii ale reclamantului cu privire la autenticitatea înscrisului, ci pe concluziile raportului de expertiză judiciară privind capacitatea testatoarei de a încheia acte juridice la data de 18.01.2022.

Cu referire la cheltuielile de judecată dispuse spre încasare de instanța de fond, colegiul reține că conform art.96 CPC, alin.(1) Cod de procedură civilă al RM, Instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părţii care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistenţă juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile.

În conformitate cu prevederile art. 96 CPC RM, partea care a câștigat procesul are dreptul la compensarea cheltuielilor de judecată suportate, în măsura în care acestea sunt reale, necesare și rezonabile.

Din materialele cauzei rezultă că reclamanta-intimată a confirmat suportarea cheltuielilor pentru asistență juridică prin actele justificative prezentate, inclusiv bonului de plată nr. 2537168 din 15.03.2022 și bonului de plată nr. 2537200 din 19.04.2022 (f.d. 48-49).

Colegiul judiciar reține că prima instanță nu a acordat automat cuantumul solicitat, ci a apreciat necesitatea și rezonabilitatea acestuia prin raportare la circumstanțele concrete ale cauzei.

Colegiul judiciar constată că apelanta nu a prezentat probe care să demonstreze că suma acordată ar fi una excesivă, fictivă sau lipsită de justificare.

Or, din normele menționate, raportate la hotărârea Plenului Curţii Supreme de Justiţie cu privire la practica aplicării de către instanţele judecătoreşti a legislaţiei despre încasarea cheltuielilor de judecată în cauzele civile, nr. 25 din 28 iunie 2004, s-a recomandat ca în cazurile de soluţionare a cererilor de restituire a cheltuielilor pentru asistenţă juridică acordată, instanţele vor reţine inclusiv pornind de la practica CtEDO că cheltuielile pentru asistenţa juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate şi rezonabile ca mărime.

Pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CtEDO se evidenţiază necesitatea prezentării, de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor, a următoarelor documente: a) dovada achitării onorariilor avocaţilor (copii de pe dispoziţiile de plată prin virament sau bonurile de plată); b) copia de pe facturile de strictă evidenţă, emisă pentru clienţi, persoane juridice şi în alte cazuri stabilite de legislaţie; c) listă detaliată a actelor/acţiunilor efectuate de avocat şi a timpului aferent acestora (cu tariful şi orarul).

De altfel, Colegiul ține să menționeze Hotărârea nr. 19-02/27.05.2022 din 27 mai 2022 privind recomandările cuantumului onorariilor avocaţilor şi compensarea de către instanţele de judecată a cheltuielilor de asistenţă juridică prin care s-a aprobat modificările la recomandările privind cuantumul onorariilor avocaţilor și compensarea de către instanţele de judecată a cheltuielilor de asistenţă juridică, potrivit căruia, conform pct. 16 din recomandare este indicat faptul că pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CEDO, se evidențiază necesitatea prezentării de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor a următoarelor documente:

a. dovada achitării onorariilor avocaților (copii de pe dispozițiile de plată prin virament sau bonurile de plată);

b. copia de pe facturile de strictă evidență, emisă pentru clienți-persoane juridice și in alte cazuri stabilite de legislație;

c. listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și timpului aferent acestora (cu tarifului orar).

Iar conform pct. 17 din recomandarea menționată, Pentru determinarea cuantumului compensației acordate, instanța de judecată, pentru a face o apreciere corectă, va mai ține cont de:

a) complexitatea cauzei; noutatea și dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță;
b) aportul avocatului la soluționarea cauzei;
c) timpul şi munca depusă de avocat;
d) aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistența (cunoștințe tehnice speciale, cunoașterea profundă a unor reglementări de profil, cunoașterea limbilor străine, a altor, procedee de comunicare cu clienți specifici etc.);
e) faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare;
f) rezultatul obținut;
g) restricțiile de timp impuse de client și de circumstanțele cauzei;
h) natura și durata relației dintre avocat și client;
i) experiența, reputația și abilitatea avocatului;
j) justificarea și ponderea mijloacelor de apărare utilizate in cauză;
k) suma despăgubirilor pretinse/obținute în cauză;
l) alți factori, la discreția instanței.

În această ordine de idei altă ordine de idei, Colegiul reține că instanța de fond just a ajuns la concluzia compensa reclamantului suma de 14 000,00 lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, or instanța de fond a dat apreciere cuantumului raportului volumului de muncă acordat de avocat după intima sa convingere, având în vedere normele menționate mai sus în ansamblu.

Colegiul civil reține că, prin încheierea Judecătoriei Drochia, sediul Central, din 18 aprilie 2024, a fost dispusă efectuarea expertizei judiciare post-mortem în vederea stabilirii capacității testatoarei ***** la data întocmirii testamentului, cheltuielile pentru efectuarea acesteia fiind avansate de reclamantul Prisăcari Ion. Din raportul de expertiză judiciară nr. 202637A0024 din 27 ianuarie 2026 rezultă că valoarea expertizei a constituit 2 450 lei.

Întrucât concluziile raportului de expertiză au fundamentat soluția privind anularea testamentului, menținută de instanța de apel, Colegiul civil apreciază că instanța de fond a dispus în mod legal încasarea de la Plești Viorica a cheltuielilor aferente efectuării expertizei, acestea reprezentând cheltuieli de judecată necesare pentru soluționarea litigiului.

În raport cu circumstanțele de fapt constatate și normele de drept material incidente, Colegiul civil concluzionează că apelul urmează a fi admis parțial, cu casarea hotărârii instanței de fond în partea declarării pârâtei Plești Viorica drept succesor nedemn și pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acestui capăt de cerere, iar în rest hotărârea urmează a fi menținută.

În conformitate cu art.385 lit. c) CPC, Colegiul civil

D E C I D E :

Cererea de apel depusă de Plești Viorica prin intermediul avocatului Malesenco Dumitru se admite.

Se casează parțial hotărârea Judecătoriei Drochia (Sediul Central) din 12 februarie 2026 în latura declarării pârâtei Plești Viorica ca succesor nedemn, cu emiterea în latura casată a unei hotărâri noi după cum urmează:

Se respinge cererea de chemare înaintată de Prisacari Ion către Pleșca Viorica, intervenient accesoriu Biroul Notarial „Bejan-Umanschi Marina” Drochia cu privire la declararea nedemnității succesorale a moștenitorului testamentar Pleșca Viorica.

În rest hotărârea instanței de fond se menține.

Decizia este definitivă dar poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni de la comunicare prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele completului,
judecător Grosu Stanislav

Judecătorii: Țihonschi Alina Sajin Mariana